

Stanoviska generálního advokáta ve spojených věcech C-357/19 Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a další v. QN a další a C-547/19 CY a další, ve věci C-379/19 DNA- Serviciul Teritorial Oradea v. IG a další a ve spojených věcech C-811/19 a C-840/19 Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație a další v. FQ a další **Error! Reference source not found.**
source not found.

Tisk a informace

Podle generálního advokáta M. Bobka jsou rozhodnutí ústavního soudu, kterými se prohlašuje složení senátů nejvyššího soudu za nezákonné z důvodu, že bylo porušeno právo na nezávislý a nestranný soud, a kterými se za protiústavní prohlašují opatření spočívající ve sledování za použití technických prostředků prováděná domácími zpravodajskými službami v rámci trestních řízení, slučitelná s unijním právem

Unijní právo však brání rozhodnutí, kterým se za nezákonné prohlašuje složení senátů nejvyššího soudu z důvodu, že senáty nejsou specializované, pokud takové zjištění může mít nepříznivý dopad na účinnou ochranu finančních zájmů Unie

V průběhu roku 2019 předložilo několik rumunských soudů Soudnímu dvoru otázky týkající se nezávislosti soudů, právního státu a boje proti korupci. První skupina věcí se týkala nejrozličnějších změn vnitrostátních právních předpisů v oblasti soudnictví, které byly většinou provedeny ve formě mimořádných nařízení¹.

Projednávané věci tvoří druhou skupinu, jejímž hlavním tématem je, zda rozsudky Curtea Constituțională a României (Ústavní soud, Rumunsko) mohou být v rozporu se zásadou nezávislosti soudů a zásadou právního státu, jakož i s ochranou finančních zájmů Unie.

Zprvu dne 7. listopadu 2018 vydal Ústavní soud rozhodnutí 685/2018, v němž v podstatě uvedl, že některé senáty vnitrostátního nejvyššího soudu, Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko, dále jen „ICCJ“) nebyly řádně složeny. Toto rozhodnutí umožnilo některým zúčastněným stranám podat mimořádné opravné prostředky, které následně vyvolaly potenciální otázky týkající se nejen ochrany finančních zájmů Unie podle čl. 325 odst. 1 SFEU, ale též výkladu pojmu „soud předem zřízený zákonem“ zakotveného v čl. 47 druhém pododstavci Listiny.

Zadruhé dne 16. února 2016 vydal Ústavní soud rozhodnutí 51/2016, kterým prohlásil účast domácích zpravodajských služeb na provádění opatření spočívajících ve sledování za použití technických prostředků za účelem trestního vyšetřování za protiústavní, což vedlo k vyloučení takovýchto důkazů z trestního řízení.

Zatřetí dne 3. července 2019 vydal Ústavní soud rozhodnutí 417/2019, kterým určil, že ICCJ nesplnil zákonnou povinnost zřídit specializované senáty příslušné k rozhodování o trestných činech korupce v prvním stupni. To vede k opětovnému přezkumu již rozhodnutých věcí týkajících se korupce v souvislosti se správou finančních prostředků Unie.

ICCJ a Tribunalul Bihor (soud prvního stupně v Bihoru, Rumunsko) požádaly prostřednictvím různých otázek položených v projednávaných věcech Soudní dvůr, aby posoudil, zda jsou

¹ Stanoviska ze dne 23. září 2020, Asociația „Forumul Judecătorilor Din România a další, [spojené věci C-83/19, C-127/19 a C-195/19](#), [věc C-291/19](#), [věc C-355/19](#) a [věc C-397/19](#) (viz tiskovou zprávu č. [114/20](#)).

rozhodnutí Ústavního soudu 685/2018, 51/2016 a 417/2019 slučitelná s některými ustanoveními a zásadami unijního práva².

Rozhodnutí 685/2018

Generální advokát Michal Bobek ve stanovisku předneseném dnešního dne navrhl **zprvé, aby Soudní dvůr rozhodl, že unijní právo³ nebrání rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu, kterým se prohlašuje složení senátů vnitrostátního nejvyššího soudu za nezákonné z důvodu, že bylo porušeno právo na nestranný soud, i když to má za následek připuštění mimořádných opravných prostředků proti pravomocným rozsudkům.**

Generální advokát nejprve připomněl, že otázka složení soudních senátů ani otázka prostředků nápravy, které je možno využít v případě porušení vnitrostátních pravidel, nejsou unijním právem upraveny, takže si členské státy zachovávají prostor pro uvážení. Unijní právo proto nebrání tomu, aby v situaci, která není unijním právem v plném rozsahu upravena, vnitrostátní ústavní soud na základě použití vážně míněného a přiměřeného vnitrostátního standardu ochrany ústavních práv konstatoval, že soudní senáty nejvyššího vnitrostátního soudu nebyly zřízeny v souladu se zákonem.

Pokud jde o ochranu finančních zájmů Evropské unie, generální advokát připomněl, že čl. 325 odst. 1 SFEU ukládá členským státům povinnost bojovat proti protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Unie účinnými a odstrašujícími opatřeními.

Relevantním kritériem v tomto ohledu je, zda vnitrostátní pravidlo, judikatura nebo praxe mohou z normativního hlediska a nezávisle na svém skutečném účinku ve smyslu počtu dotčených věcí ohrozit účinnou ochranu finančních zájmů Unie. Mezi aspekty posouzení, které je nutno provést, patří: zprvé normativní a systematické posouzení obsahu dotčené právní úpravy; zadruhé její účel i vnitrostátní kontext; zatřetí rozumně vnímatelné nebo očekávané praktické důsledky této právní úpravy; začtvrté základní práva a zásada legality, které jsou součástí vnitřní rovnováhy při výkladu čl. 325 odst. 1 SFEU při posuzování slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy a praxe s tímto ustanovením.

Generální advokát uvedl, že pokud je rozhodnutí Ústavního soudu 685/2018 posuzováno na základě těchto kritérií, nelze mít za to, že je způsobilé ohrozit účinnou ochranu finančních zájmů Unie. Zprvé nevytváří nové prostředky nápravy ani nemění již existující systém prostředků nápravy. Zadruhé nic nenasvědčuje tomu, že by účelem tohoto rozhodnutí bylo oslabit právní nástroje umožňující boj proti korupci nebo ohrozit ochranu finančních zájmů Unie. Zatřetí jsou případné praktické dopady z hlediska časové působnosti omezené a nevedou k zastavení trestního řízení, ale pouze ke znovuotevření jedné fáze řízení. Začtvrté se odůvodnění tohoto rozhodnutí opíralo o základní právo na spravedlivý proces.

Pokud jde o zásadu nezávislosti soudů, má generální advokát za to, že způsob jmenování soudců Ústavního soudu není sám o sobě problematický. Skutečnost, že se „politické“ orgány podílejí na jmenování členů takového orgánu, jako je Ústavní soud, jej sama o sobě nepřeměňuje na politický orgán, který by byl podřízen výkonné moci nebo byl na ní závislý. Navíc nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by mohly zpochybnit nezávislost nebo nestrannost Ústavního soudu.

Rozhodnutí 51/2016

² Článek 325 odst. 1 SFEU; Úmluva PIF; Článek 47 Listiny; Článek 2 a čl. 19 odst. 1 SEU, jakož i zásada přednosti; rozhodnutí 2006/928/ES ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (Úř. věst. 2006, L 354, s. 56 a 57).

³ Článek 47 druhý pododstavec Listiny, čl. 325 odst. 1 SFEU, čl. 1 odst. 1 písm. a) a b) a čl. 2 odst. 1 Úmluvy PIF, jakož i unijní zásada nezávislosti soudů.

Zadruhé generální advokát Michal Bobek navrhl, **aby Soudní dvůr rozhodl, že unijní právo⁴ nebrání rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu**, jako je rozhodnutí 51/2016, kterým se **za protiústavní prohlašují opatření spočívající ve sledování za použití technických prostředků prováděná domácími zpravodajskými službami v rámci trestních řízení a která požadují vyloučení všech takto získaných důkazů z trestního řízení.**

Podle generálního advokáta neupravuje unijní právo způsob, jakým jsou v trestním řízení prováděny úkony sledování za použití technických prostředků, ani úlohu a pravomoci domácích zpravodajských služeb. V tomto rámci je vnitrostátní ústavní soud přirozeně schopen vyloučit některé entity nebo orgány z možnosti provádět sledování za použití technických prostředků. Skutečnost, že takové ústavní rozhodnutí bude mít procesní dopady na probíhající a budoucí trestní řízení v oblasti korupce, je nutným a logickým důsledkem.

Pokud jde o kárné sankce za nerespektování rozhodnutí Ústavního soudu, má generální advokát za to, že unijní právo⁵ brání tomu, aby byla kárná řízení proti soudci zahájena pouze z toho důvodu, že předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru, kterou tento soudce zpochybňuje judikaturu vnitrostátního ústavního soudu a naznačuje možnost, že tato judikatura zůstane nepoužita.

Rozhodnutí 417/2019

Zatřetí generální advokát Bobek navrhl, **aby Soudní dvůr rozhodl, že čl. 325 odst. 1 SFEU brání rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu**, jako je rozhodnutí 417/2019, **kterým je složení senátů vnitrostátního nejvyššího soudu rozhodujícího v prvním stupni o trestných činech korupce prohlášeno za nezákonné z důvodu, že uvedené senáty nejsou specializovány na korupci, i když bylo uznáno, že soudci zasedající v těchto senátech mají požadovanou specializaci, jestliže je takové rozhodnutí způsobilé založit systémové riziko beztrestnosti ve vztahu k trestným činům ohrožujícím finanční zájmy Unie.**

Generální advokát uvedl, že porušení vnitrostátního pravidla upravujícího složení soudního senátu v projednávané věci nepředstavuje porušení ve smyslu článku 47 Listiny. Zaprvé je požadavek specializace podle všeho vysoce formální. Zadruhé se jeví, že toto pravidlo je poměrně omezenou výjimkou, která se použije pouze na specifické oblasti práva, a to ve fázi řízení v prvním stupni. Zatřetí svědčí další skutečnosti o tom, že se nejedná o „hrubé porušení“.

Pokud jde o ochranu finančních zájmů Unie, má generální advokát za to, že předmětné rozhodnutí nesplňuje výše uvedené požadavky čl. 325 odst. 1 SFEU, neboť mohou být vzneseny vážné pochybnosti, pokud jde o obecně vnímatelné či očekávané praktické důsledky předmětného rozhodnutí.

Rozhodnutí 417/2019 ukládá povinnost opětovně projednat v prvním stupni všechny případy, v nichž probíhá odvolání a rozsudek v prvním stupni byl vynesena mezi 21. dubnem 2003 a 22. lednem 2019. Vzhledem k obecně složitému charakteru věcí týkajících se trestných činů korupce spáchaných osobami spadajícími do pravomoci ICCJ a vzhledem k pravděpodobnosti odvolání jsou přiměřeně očekávané účinky tohoto rozhodnutí velmi široké.

Pokud jde o zásadu přednosti, má generální advokát za to, že musí být vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu upustit od použití rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu, které je podle vnitrostátního práva závazné, pokud to předkládající soud považuje za nezbytné ke splnění povinností vyplývajících z ustanovení unijního práva majících přímý účinek.

⁴ Unijní zásada nezávislosti soudů a rozhodnutí 2006/928/ES ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (Úř. věst. 2006, L 354, s. 56 a 57).

⁵ Článek 267 SFEU, jakož i zásada nezávislosti soudů zakotvená v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU a v článku 47 Listiny.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění stanovisek ve [spojených věcech C-357/19 a C-547/19](#), [ve věci C-379/19](#) a [ve spojených věcech C-811/19 a C-840/19](#) se na internetové stránce Curia zveřejní v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazové záznamy z přednesení stanovisek jsou dostupné na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106